

Stockholm 31 maj 2023

Remissvar: Promemoria Större flexibilitet i föräldrapenningen - utökade möjligheter att använda dubbeldagar

Socialdepartementet har gett Akademikerförbundet SSR möjlighet att yttra sig över rubricerat betänkande via Saco.

Förslaget i korthet:

I promemorian föreslås att antalet dagar som föräldrar kan använda för samma barn och tid utökas från 30 dagar till 60 dagar. För att ytterligare öka flexibiliteten föreslås även att dubbeldagar ska kunna användas fram till dess att barnet är 15 månader, i stället för nuvarande 12 månader. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2024.

Våra kommentarer:

Akademikerförbundet SSR anser att föräldraförsäkringen och dess konstruktion är en avgörande faktor för jämställdhet på arbetsmarknaden.

Promemorian beskriver att ett ökat antal dubbeldagar skulle främja ett mer jämställt föräldraledighetsuttag. Akademikerförbundet SSR ansluter sig till syftet att främja ett jämställt föräldraledighetsuttag men vill gärna betona att det är ett ökat antal icke överförbara dagar som är den viktigaste förklaringen till mäns större ansvarstagande för barn, dvs ett mer jämställt uttag. Är syftet ett mer jämställt föräldraledighetsuttag borde fler dagar i föräldraförsäkringen vara icke överförbara.

Föräldraförsäkringen ger de flesta familjer en möjlighet att vara ledig med barn upp till 13 månader (390 dagar) med inkomstbaserad ersättning. Den inkomstbaserade ersättningen ger dessutom ökad möjlighet för familjer med lägre inkomster där föräldrarna tjänar olika mycket att även den som tjänar mest kan vara föräldraledig, vilket främjar ett jämnare föräldraledighetsuttag.

En ökad möjlighet till fler dubbeldagar riskerar att leda till att ersättningsdagar på högre nivå tar slut innan barnet har börjat förskolan. Eftersom barn ofta får förskoleplats senare än 13 månaders ålder. Större möjligheter till dubbeldagar riskerar då att leda till att fler ersättningsdagar

behöver tas ut på lägsta nivå, (180 kr/dag) vilket idag i huvudsak görs av kvinnor. Att öka antalet dubbeldagar riskerar därmed att öka kvinnors obetalda eller för lågt betalda ansvarstagande för barn. En annan risk är att ett ökat antal dubbeldagar leder till att föräldrarna totalt sett har färre dagar med barnet före skolstart.

Promemorian beskriver ökad möjlighet till dubbeldagar från 30 till 60 dagar som något som ökar flexibiliteten och valfriheten. Akademikerförbundet SSR menar att det inte är en ökad flexibilitet eller valfrihet för de flesta. För familjer med god ekonomisk situation kan det syftet uppfyllas, men för många familjer är så inte fallet.

I promemorian anges ett argument för fler dubbeldagar att det ger ökad möjlighet till tidig anknytning till barnet för den förälder, vanligtvis pappan, som tar ut mindre föräldraledighet. Är syftet tidig anknytning är det kontraproduktivt för det syftet att höja gränsen för rätten till användande av dubbeldagar från 12 till 15 månaders ålder för barnet.

Det avgjort viktigaste för att främja jämställdheten mellan föräldrar är att båda föräldrarna får möjlighet att ha huvudansvaret för barnet själv, utan den andra förälderns närvaro. Dubbeldagar främjar inte det syftet.

Akademikerförbundet SSR har svårt att se vilket behov förslaget svarar emot. En undersökning från Försäkringskassan visar att enbart tolv procent av de som tog ut dubbeldagar tog ut alla 30 dagar. Av förstagångsföräldrarna var det enbart tre procent. Intresset för fler dubbeldagar är väldigt litet, inte minst bland förstagångsföräldrar som rimligen är målgruppen för målet att bryta icke jämställda mönster i ansvarstagande för barn.

Redan idag finns genom de så kallade "tio-dagarna" och 30 dubbeldagar, möjlighet för föräldrarna att vara hemma tillsammans totalt 40 arbetsdagar, dvs två kalendermånader för att skapa "tidig och nära kontakt med barnet för båda föräldrarna". Det är en möjlighet som används i mycket liten utsträckning.

Akademikerförbundet SSR vill även betona att promemorian har en mycket heteronormativ utgångspunkt i sin syn på hur barnfamiljer ser ut. Andra föräldrarelationer än den heteronormativa beskrivs inte och syns inte heller i förslagets konstruktion. Inte minst gäller det för stjärnfamiljer med fler vuxna ansvarstagande till ett barn än två.

Akademikerförbundet SSR avvisar förslagen i sin helhet.

Heike Erkers
Förbundsordförande

Ursula Berge
Samhällspolitisk chef